

Hudební nauka v kostce pro 2. ročník

V hudbě rozlišujeme několik druhů stupnic:

Mollové a durové stupnice

Mollové stupnice mají stejně jako durové **8 tónů**. Často se označují jako **měkké stupnice**, protože mezi 1. a 3. tónem je vzdálenost 1,5 tónu (malá tercie). Ta zní lidskému uchu měkce oproti stejně zahrané vzdálenosti ve stupnici durové. **Mollové stupnice** mají také dva půltóny a to mezi 2.-3. a 5.-6. tónem. Mollové stupnice vznikají od 6. stupně stupnice durové.

Durové stupnice má mezi 1. a 3. tónem vzdálenost 2 celé tóny (velká tercie). Ta zní lidskému uchu tvrdě. Durové stupnice se často označují za **tvrdé**.

Durové stupnice označujeme velkým a mollové malým písmenem.

Např. C dur - a moll (tón a je 6.stupeň v C dur)

Mollové stupnice jsou tři:

přirozená (aiolská) začíná na 6. stupni durové a **nemá žádné mimořádné zvýšení**

a h c d e f g a (nahoru i dolů je stupnice shodná)

harmonická začíná na 6. stupni durové a **7. stupeň je zvýšen** (nahoru i dolů)

a h c d e f g[#] a (mezi 6. a 7. tónem vzniká mimořádně vzdálenost 1,5 tónu; nahoru i dolů je stupnice shodná)

melodická začíná na 6. stupni durové a **směrem nahoru se zvyšuje 6. a 7. stupeň, směrem dolů se zvýšení ruší**

a h c d e f[#] g[#] a a g f e d c h a (směrem dolů zní jako aiolská)

Všechny 3 mollové stupnice mají společný jeden kvintakord.

Mollový kvintakord jsou 3 tóny ze stupnice: **1., 3. a 5. tón.**

Pořadí mollových stupnic s křížky:

e moll h moll fis moll cis moll gis moll dis moll ais moll

Pořadí mollových stupnic s béčky:

d moll g moll c moll f moll b moll es moll as moll

Takty osminové

Označujeme je číslem **8** a znamená to, že osminová nota nebo pomlka se bude počítat na 1 dobu. Čtvrt'ová nota nebo pomlka je na 2 doby a čtvrt'ová nota s tečkou je na 3 doby.

3	6	9	12
8	8	8	8

Např.

Předtaktí je neúplný takt na začátku skladby.

Obraty kvintakordu

Kvintakord (durový nebo mollový) můžeme **zahrát melodicky** (každý tón zvlášť) nebo **harmonicky** (všechny tóny současně). Pořadí tónů se může měnit podle potřeby skladatele. Spodní tón můžeme přeložit o oktávu výš.

5 (g ¹)	1 (c ²)	3 (e ²)
3 (e ¹)	5 (g ¹)	1 (c ²)
1 (c ¹)	3 (e ¹)	5 (g ¹)
kvintakord	sextakord I.obrat	kvartsextakord II. obrat

V notovém zápisu:

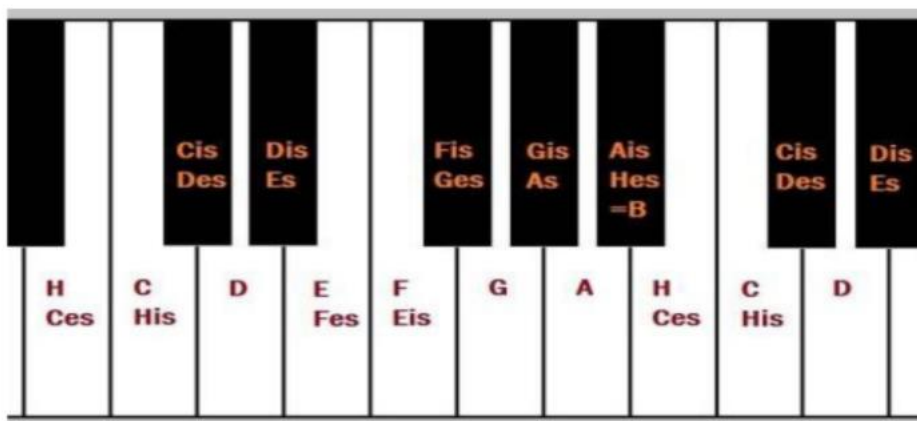
Basový klíč (F klíč)

Používá se k zápisu hluboko znějících tónů. Píše se **b** a tečky jsou okolo **4. linky**, kde se píše **nota f** určující jeho jméno. Zajímavé je, že stejně jako v houslovém klíči leží tón **c¹** na **1. pomocné lince** pod notovou osnovou, tak v F klíči je tón **c¹** na **1. pomocné lince nad** notovou osnovou.

Enharmonická záměna

Dva různě zapsané tóny znějí stejně. Je to vidět nejlépe na klaviatuře. Např. tón **fis** hraje černá klapka a stejná klapka hraje tón **ges**. **Ale pozor na přirozené půltóny!** Zvýšíme-li tón **e** na **eis**, zní **f**.

Hudební pojmy

Tempová označení: allegro = rychle; moderato = mírně; adagio = pomalu